మండే వెన్నెల

అసలా వేడి నా వంట్లోకి ఎలా వచ్చి చేరిందో నేనప్పుడు సరిగ్గా చెప్పలేను. అరికాళ్ళల్లోంచి నిలువెల్లా నన్ను రగిల్చేస్తూ నాలో జొరబడిన ఆ వేడి... జీవితం కడవరకూ కాల్చేస్తుందని మటుకు చెప్పగలను. నేను రంగు రంగులుగా ఎన్ని మార్పులు పొందానో, నెమ్మదిగా ఎల్లాగ రంగు వెలసిపోయానో తలుచుకొంటే నాకే విచిత్రంగా అనిపిస్తుంది. డిగ్రీ అయ్యాక రెండేళ్ళపాటు ఖాళీగా ఇంట్లో కూర్చున్నప్పుడు, అప్పుడే నాన్న పోవడం, అమ్మా, నేనూ అన్నకు భారం కావడం ఇదంతా ఒక్కసారే మీద పడలేదు. చలి రాత్రులు నెమ్మదిగా వేడెక్కినట్టు అనుభవంలోకి వచ్చింది జీవితం. అమ్మ కాస్త గారాబం తగ్గించి భయం భయంగా నన్ను పనిలోకి దింపడం వరకు వచ్చాక, అయిష్టంగానూ, అవసరం కొద్దీనూ నేను అందిట్లో కూరుకుపోతుండగా వచ్చింది ఓ బుల్లి ఉద్యోగానికి పిలుపు. కత్తిరించిన రెక్కలు మెల్లమెల్లగా కాదు కాదు గబగబా మొలుచుకొచ్చినట్లయింది. ఉన్న ఊరినీ, కన్నతల్లినీ అల్లా వదిలేసి ఇలా మహాపట్నపు వడిలోకి వచ్చిపడ్డాకనా... ఇక్కడ కాస్తంత గాలికీ, వెలుతురికీ, తిండికీ, కనీసం నిద్రకీ దూరం అయ్యాకనా.?

అప్పుడే... సరిగ్గా చెప్పలేను.

ఆ వచ్చిన ఉద్యోగమూ రెండు నెలలు తిరగకుండానే నన్ను వదిలేశాకా? నీవు తిరిగి పల్లెకు వచ్చినా, అమ్మకూ, నీకూ నేనేం పెట్టగలనూ... అక్కడే సర్దుకో.... అని అన్న ఉత్తరం అందుకొన్నాకా? ఆకలితో ప్రాణం లుంగలు చుట్టుకుపోవడం తెలిసి వచ్చాకనే... ఇంకో పెద్ద కంపెనీలో, అక్కడో ఉద్యోగానికి అవకాశం వచ్చింది సరిగ్గా అప్పుడేనూ. వెన్నెల భగ్గుమని మండిపోవడం అనుభవంలోకి వచ్చింది. అసలా ఉద్యోగమే పెద్ద గమ్మత్తు. దాన్ని ఉద్యోగం అంటామా...! మా నాన్నంత వయసులో, లావుగానూ, బలంగానూ, తెల్లని మంచుముక్క లాంటి కోటు తొడుక్కున్న మనిషి అంత తెల్లగానూ నవ్వి... నా వైపు చూసి నన్ను మెచ్చుకొన్నాడే... అదేవేళ... అవును సరిగ్గా అప్పుడే... నేల్లోంచి... నా అరికాళ్ళలోకి జలజలమని ప్రవహించిన మంట. 'ఇంత చక్కని వళ్ళు కోసం పల్లెలో నువ్వేం తిన్నావూ?' ఇదీ ఇంటర్వ్యూలో సూటిగా నన్ను అడిగిన ప్రశ్న. ఇక వరుసగ్గా ప్రశ్నల పరంపర. ఎల్లాగొచ్చావ్? ఎక్కడున్నావ్... ఏం తిన్నావ్. ఇప్పుడయితే ఏ ప్రశ్నకు ఎలా నవ్వాలో, ఏ ప్రశ్నకు సిగ్గుపడాలో... ఏ ప్రశ్నకు అవునని చెప్పాలో సరిగ్గా బాగా తెలుసు. అప్పుడు మటుకు కంటి కాటుకకు కూడా గుండె కరిగి, నా కన్నీళ్ళతో కలిసి, ఎలా బుగ్గ మీద నుంచి జారిందో, మొహం కందిపోయి, మాట గడ్డకట్టి నేనెలా మూగనైనానో. ఆయన నన్ను కూర్చోమన్నారు. నా ఎదురుగ్గా ఆ మూలగా ఉన్న ఫ్రిజ్ తెరచి చల్లని మంచి నీళ్ళిచ్చారు. కన్నీళ్ళతో, కళ్ళు మబ్బులు కమ్మినా ఆ ఫ్రిజ్‌లో ఎన్ని తినేందుకు అమరిగ్గా ఉన్నాయో కళ్ళు పట్టేసాయి. ఒక్క చిరునవ్వుతో ఆయనా దాన్ని అర్థం చేసుకొన్నారనుకొంటా... చకచకా ఆయన డబ్బు లెక్కెట్టారు అవసరపడినట్టు. భగభగ మండే నా ఆకలిని నా అవసరాలను తీర్చగల ఆ డబ్బు వైపు నేను ఎల్లా చూశానో మరి!

ఆయన తన ఎదురుగ్గా వుండే గ్లాస్ డోర్స్ లోంచి నేనెలా కనిపిస్తానో చూపిస్తూ, అక్కడ ఆయనకు ఎదురుగా నాకోసం ఏర్పాటు చేసేందుకు వీలున్న అందమైన బుల్లి పార్టిషన్ రూమ్ గురించి, అందిట్లో రివాల్వింగ్ ఛెయిర్, ఫోన్ గురించి చెపుతుంటే విన్నాను. కళ్ళజోడులోంచి కళ్ళెగరేసి చెక్‌బుక్ మీద సంఖ్య వేసి చూపిస్తూ, ఇంత చాలా అని అడిగితే, నేను కళ్ళు తిప్పుకోలేక పోవడం నాకు బాగా అర్థం అయింది. ఆ నిమిషం నేను ఉంటున్న గూట్లో వెలిగించేందుకు కొవ్వొత్తికి కూడా పైసలు తక్కువే నా పర్సులో. ఆయన తన జేబులోంచి తెల్లని కర్చీఫ్ తీసిచ్చారు. నా కంటి కాటుక మరకలు పడి అది వెలుగు చీకటిలా తయారయింది. నాకు ఆఫీస్ వర్క్ కొత్తయినా చేయబోయే టైపిస్టు ఉద్యోగానికి , నాకు టైప్ సరిగా రాకపోయినా, నిమిషాల మీద ఆర్డర్ టైపు చేయించి నా చేతిలో పెట్టారాయన. అవ్వాళ మొదటిసారిగా పడవ వంటి కారెక్కాను. వెలుగు తక్కువగా ఉన్న ఆ రెస్టారెంట్‌లో నా గురించి నెమ్మదిగా ఆయనకు చెపుతూ ఎన్నడూ తిననంత తిన్నాను. కోవెల కోనేట్లోంచిసాయంత్రాలు మంచినీళ్ళు మోస్తూ, నేను ఊహించిన భవిష్యత్ స్వప్నాలు ఆయన చాలా ఆసక్తిగా విన్నారు. ఆయన్ను గురించి నేనెక్కువ అడగనూ లేదు. ఆయన చెప్పనూ లేదు. రాజా రాణీలా బతుకుదువు పో... అంటూ

ఆయన నా భుజం చుట్టూ చేయి వేసి చనువుగా నా వళ్ళో ఉన్న పర్సులో ఉంచిన డబ్బు పదిలంగా పట్టుకొని నేనెప్పుడూ నిలబడే బస్టాప్‌లో బస్ కోసం ఎదురుచూస్తుంటే 'అబ్బ, ఎంతసేపు నిలబడతాం బాబూ' అనిపించేసి ఎంత ఆశ్చర్యం వేసిందనీ. ఆ తరువాత చాలా సంవత్సరాలు నిజంగానే ఆ బస్టాప్‌లో నిలబడే అవకాశమే రాలేదు.

ఇంత హీనమైన బతుకులోకి ఎల్లాగా నడిచెళ్ళగలిగానో. బతికేందుకు ఇటువంటి జీవితమే ఎంచుకోవాలా అని అప్పటివరకూ నాతో స్నేహంగా ఉన్న నేస్తాలు నన్ను దూరంగా ఉంచేసినా... నేను చెప్పేందుకేముందీ. సాధారణమైన బతుకు కోసం నేనప్పటికీ అన్ని ప్రయత్నాలు చేశాను. ఏది మంచి ఏది చెడూ అని నిర్ణయించుకొనే అవకాశమే రాలేదు. జీవిక కోసం నేను అడుగుపెట్టిన ప్రతిచోటా తూగింది నా శరీరం మాత్రమే. రంగుకింత, కళ్ళ మెరుపుకింత, జుట్టు పొడవు కింత అంటూ కొలతలు. లెక్కల మధ్యన నన్ను ప్రేమతో కౌగిలించుకున్న జీవితం ఇదీ. అన్న వదిలించుకొన్నా అమ్మా, నేనూ ఇద్దరికీ ఒకళ్ళకి ఒకళ్ళం భారం.

బొద్దుగా, గుండ్రంగా ఉండే నేను నాజూగ్గా, మల్లెమొగ్గలా మారిపోవడమూ, బుగ్గలకు రంగేసినట్లుగా పెదవుల మీదకి నవ్వును అతికించటమూ వంటి విద్యలు అలవోకగా పట్టుపడ్డాయి నాకు. కోవెల్లో విరిసిన పారిజాత పువ్వు వంటి కూతురు, కాయితం పూవులాగా ఎల్లా మారిపోయిందో చూచాక అమ్మ, తుఫాను తాకిడికి కూలిపడిపోతున్న మహావృక్షపు చూపు చూసింది నావైపు. అన్న పొమ్మన్నాక, మా వూళ్ళోంచి ఇక్కడ ఎల్లా వాలిపోయిందో అంతే అటు తరువాత ఆవిడ వీధి మొహం చూడలేదు. వళ్ళూ మనసూ దహించుకుపోయేలాగా ఇద్దరం ఆడవాళ్ళం ఒకళ్ళనొకళ్ళం తప్పించుకు తిరిగేవాళ్ళం. చాలా రాత్రయినాకే సాధారణంగా అమ్మ నీరసంతోనో, నిద్రతోనో, నేల మీద వరిగి పడిపోయి ఉన్నప్పుడే నేనింటికి చేరుకొనేదాన్ని. చల్లని నీళ్ళతో, బుగ్గల రంగు కడుక్కొన్నట్లుగానే పెదవుల మీద నవ్వునీ కట్టిన చీరనీ మూలకి విసిరిపారేసేదాన్ని. ఆకలితో కడుపు దహించేలా చేసి నన్ను నేను పరీక్షకు గురిచేసుకొనేదాన్ని. నన్ను నేను అమ్ముకొంటున్నానన్న వేదన నన్ను రగిల్చేది. నా మంచం ఎదురుగ్గా గోడని హేంగర్‌కు, మా పల్లెలో నేను సాయంత్రాలు కట్టుకునే ఎర్రపూల పాతచీర వేలాడుతుంటుంది. దాన్ని అలా దీక్షతో చూస్తుంటే నా కళ్ళు ఎర్రబడి నిద్ర దూరంగా పారిపోయేది. ఆ ఎర్ర పూల చీరనే సాయంకాలం వేళల్లో, కట్టుకొని వేణుగోపాలుడి ఆలయం పక్కనే కోనేట్లోంచి మంచినీళ్ళు ముంచుకొస్తూ నీళ్ళు తొణికిపడి ఓ పక్క తడిసిపోతుంటే పూజారి గారమ్మాయితో నే చెప్పుకొన్న కమ్మని ఊసులు, కన్న కలలు, ఒక్కొక్కటి మండి రాలిపోయి ఎడారి వంటి బతుకు చేతికి చిక్కటం వరకూ కళ్ళ ముందు కదులుతుంటే, గుండె మంటకి కన్నీళ్ళు ఆవిరై, మిగిలిన పొడికళ్ళతో నిద్ర పట్టని, ఎన్నెన్నో కాళరాత్రుల తరువాత మొదటిసారిగా డాక్టర్ అవసరం వచ్చింది. ఖరీదైన హోటళ్ళలో చల్లని గదుల్లో నాకు తెలియకుండా నాలో జొరబడిన ఆ

జబ్బు విషయం తెలిసి, ఆయన చాలా చల్లగా నవ్వేరు. మంచి డాక్టర్‌కు చూపెట్టుకోమని. ఉద్యోగం మానేసి రెస్టు తీసుకోమని చెప్పారు. ఆయనకు జీవితం ఉత్సాహభరితంగా ఉండాలిట. అందిట్లో కష్టాలు, కన్నీళ్ళు బాధలు ఉండేందుకు కుదరదట. నా జీవితంలో ఒక్కో బొట్టుగా ఉత్సాహం సంతోషం జారిపోయాక ఇప్పుడిహ ఏం మిగిలిందనీ! ఎ.సి. గదుల్లో, డిమ్‌లైట్ల కింద నేనతనికి రొమాంటిక్ మూడ్ తెప్పిస్తూ అతి చిన్నగా మాట్లాడటమూ, అందంగా నవ్వటమూ, అలవోకగా పైట జార్చటమూ, ఇవన్నీ అన్నం తిన్నంత సహజంగా నాకు చాతనయినాయి. బతుకు గురించి ఆలోచించకపోవడమూ చాతనయింది కానీ... ఆ తరువాత.

ఆరోగ్యం బాగుపడిందనీ, రుజువూ సాక్ష్యమూ తెచ్చినా నన్ను నేను ప్రదర్శించుకొన్నా, ఆయన నా ముఖం చూడననేశారు. రేపెల్లాగన్న ప్రశ్నార్థకం కళ్ళ ముందుకు వచ్చేసే సరికి, జారిపోతున్న పగ్గాలు అందిపుచ్చుకున్నా. అయితే నాకొకటే ఆశ్చర్యం. శరీరాన్ని వెల కట్టే తూనికలూ, కొలతలూ ఎవరి కళ్ళల్లో వుంటే వాళ్ళ చేతుల్లోకి వెళ్ళటం నాకంత సులభంగా ఎల్లా చేతనయిందా అన్నదే.

ఎప్పుడో, ఎక్కడో, కాస్త అజాగ్రత్తగా ఉంటే రైడింగ్‌లో దొరికితే, 'ఈ బతుకు బతికేందుకు సిగ్గులేదా?' అని. ఏ దయగల పెదవులైనా పలికితే, జామీను కట్టగలిగేదాన్ని కానీ సమాధానం ఇవ్వలేకపోయేదాన్ని. పుట్టుకతో కొన్ని లెక్కలతో పుడతారు కొందరు. వాళ్ళ కళ్ళల్లో తూనికలు, పడికట్టు రాళ్ళు ఉంటాయి. నేనిక్కడ వస్తువుగా మాత్రం తూగగలిగేను. ప్రతి మనిషికీ కూడు, గుడ్డ, నీడ అవసరమే. ఈ కనీసావసరాలు తీరే దారే నాకు లేదు. కష్టపడి బతికే అవకాశం కోసం నా అణువణువూ తహతహలాడింది. నా శరీరమే నాకు అవరోధమయిందంటే నమ్మి తీరాలి. నెమ్మదిగా నా గదిలో అలమారులో మందు సీసాల వరుసలు పెరగటమూ అప్పుడే. నేను ఎంత రాత్రివేళకు వచ్చినా అమ్మ అలా గది గుమ్మంలో కూలబడి చూస్తూనే ఉండేది. తలుపు నెట్టుకొని లోపలకి వస్తూ నేనామెవైపు చూసేదాన్ని. నా శరీరం, దానికి కలిగే బాధ, నా గుండె, అది పొందే వేదన తెలిసిన కళ్ళవి. నా మనసు అమ్మ కళ్ళల్లో కనిపించేది నాకు. మందు వేసంగిలో మంచి గంధపు చల్లని స్పర్శలో, అమ్మ చూపు నన్ను చుట్టుముట్టేది. అమ్మకూ, నాకు ఇద్దరికే తెలుసు మాట్లాడుకొందుకు ఏమీ ఉండదని. నా జుట్టు రాలిపోవటం, చేతుల మీదకు మచ్చలు చేరటం, మాటిమాటికీ డాక్టర్ అవసరం రావడం అమ్మ నిస్సహాయంగా చూస్తూ ఉండేది. జ్వరం ఉండేది తరచుగా నాకు. జ్వరం మగత విడిచాక ఏ రాత్రివేళన్నా కళ్ళు తెరిస్తే నా మొహం చేతులతో నిమురుతూ కన్నార్పకుండా నావైపు చూస్తున్న అమ్మ కనిపించేది. నా చేతుల మచ్చల్నీ, పల్చనయిపోతున్న జుట్టునీ తాకుతూ, నా తల గుండెకి హత్తుకుంటున్న అమ్మ చేతుల్లోనే పసిదాన్నినై వశం తప్పేదాన్ని. జీవితం

జీవించాలనే బలీయమైన వాంఛ నన్ను లేచి తిరిగేలా చేసేది.

నా వంటి రంగులానే నా సంపాదనా తగ్గిపోయింది. ఏ.సి. గదుల్లోంచి, గుడిసెల్లోకి, రోడ్డుపక్కని చీకట్లోకి జీవితం విశాలమైపోయింది. ఇప్పుడు అద్దం చూసుకొంటే నన్ను నేను గుర్తుపట్టలేను. మచ్చలు కనిపించనివ్వని దట్టమైన మేకప్ పొరలమాటున నా విరునవ్వు శవం నవ్వులా ఉండేది. ఉన్న నాలుగు వెంట్రుకలకు సవరం జడ తోడుగా, వేలాడే మల్లెపూల సాక్షిగా, చవుకబారు మెరుపులు చీర సాక్షిగా నేనిప్పుడు బతుకుతున్న శవాన్ని. నేను మీకు తెలుసును. నన్ను చాలామంది ఎరిగుండవచ్చు. రోడ్డుపక్కన కరెంటు స్తంభపు వెలుగులో నేను కనిపించి ఉండవచ్చు. ఏ అడ్డ రోడ్డు దగ్గరో, రోడ్డుపక్కన లారీలు ఆపుతూనో చూడవచ్చు నన్ను. పదిహేను రోజుల కొకసారి పోలీస్ వ్యాన్ ఎక్కుతూ లేదా కోర్టులో ఫైన్ కట్టేసి నీరసంతో మెట్లు దిగుతూ చాలాసార్లు అందరికీ కనిపించాను కూడా. సాయంత్రం వేళల్లో, జరీచీరె కట్టుకొని వెలుగు చీకటిలాగా సగం నెరిసిన తలకట్టులో, చిన్న ముడి మీద రెండే రెండు మల్లెమొగ్గలు గుచ్చుకొని చేత్తో కొబ్బరికాయ పుచ్చుకొని, గుడిమెట్లు ఎక్కే ముత్తయిదువులానో, వాయిల్ చీర కట్టుకొని చంటిబిడ్డను మోసుకొంటూ ఎప్పుడు తనకంటే బారెడు దూరం ముందు చేతులు ఊగించుకొంటూ నడిచే మొగుడితోపాటు నడవాలని తాపత్రయపడి, గబగబా అడుగులేసే ఇల్లాళ్ళలోనో నా పోలికలు ఎప్పుడూ కనిపించవు. అసలుండవు గాక ఉండవు. నా జీవితమంతా పొట్లం కట్టేసి నేనీ మాదిరిగా మాత్రమే ఉంటానని, ఈ అంచు దాటనే దాటననీ ఎవరికో మాట ఇచ్చిన దాఖలాలు నా బతుకులోనే లేవు. హద్దులెరగని వెర్రిపూల అడవిలాగా వికసించి బతికేను. తూనికలు, కొలతలకు బతుకుల్లో అవకాశం ఉందని ఎప్పుడైతే తెలిసిందో అప్పుడే జీవితానికి కొత్త అర్థం వచ్చేసింది. అయితే నన్ను భయపెట్టి బాధ పెట్టిన క్షణం ఒక్కటే. మానవత్వంపట్ల నమ్మకం పోయిన క్షణం. నన్ను నేను పణంగా పెట్టుకొంటే తప్ప బతికే అవకాశం లేదని తేలిన క్షణం. నేల అడుగు నుంచి నా అరికాళ్ళలోకి అలా భగ్గున మండుతూ నన్ను వణికించిన క్షణం. ఆ క్షణమే పెనుమంటగా మారి నన్ను చుట్టుముట్టేసింది. అప్పటి నుంచి ఇప్పటివరకూ జీవితం జీవించటం కోసమే అయితే నేను జీవిస్తూనే ఉన్నా. జీవితం నాకేమిచ్చిందో అది రెండు చేతుల్తోను అంది పుచ్చుకున్నా. నన్ను దహించే అగ్ని మటుకు నన్ను వదిలిపెట్టలేదు. నేను కాలి కట్టెనై పోతూ, మండిపోయి రాలిపోతూ, మళ్ళీ మనిషినయిపోవడం నా నీళ్ళురాని కళ్ళకి కనిపిస్తుందంటే నమ్మరూ...?

★

ఆంధ్రజ్యోతి వీక్లీ

18.7.1997